

📅 12. 1. 2024

ID: 117484

Důležité změny v oblasti zaměstnanosti od 1. ledna 2024, ale také od 1. července 2024

Dne 1. ledna 2024 vstoupil v účinnost zákon č. 408/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále také „Novela zákona o zaměstnanosti“ nebo pouze „Novela“). Stalo se tak poté, co zákon 14. prosince podepsal prezident Petr Pavel a byl vyhlášen ve Sbírce zákonů.[1] Novela zákona o zaměstnanosti přináší hned několik důležitých změn v oblasti zaměstnanosti, když upravuje definici nelegální práce; mění podmínky pro ukládání sankcí ze strany orgánů inspekce práce a podmínky pro agenturní zaměstnávání. Mimo to přináší Novela tvrdší postihy za nelegální či zastřené zaměstnání.

Jaké důležité změny Novela do oblasti zaměstnanosti přináší, shrnu v následujících odstavcích tohoto článku.

Úprava definice „nelegální práce“

Přestože původní vládní návrh úpravu definice „nelegální práce“ neobsahoval, tak se při dalších čtení v rámci legislativního procesu prostřednictvím pozměňovacích návrhů přece jenom do konečného znění Novelu dostal. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném do 31. prosince 2023, definoval nelegální práci takto:

„Pro účely tohoto zákona se rozumí

e) nelegální práci

- 1. závislá práce vykonávaná fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah,*
- 2. práce vykonávaná cizincem v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, je-li podle tohoto zákona vyžadováno, nebo v rozporu se zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou vydanými podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky nebo bez některé z těchto karet; to neplatí v případě výkonu jiné práce podle § 41 odst. 1 písm. c) zákoníku práce, nebo*
- 3. práce vykonávaná cizincem pro právnickou nebo fyzickou osobu bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky, je-li podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky vyžadováno.“[2]*

Rozhodovací praxe českých soudů dovozovala některé další znaky nelegální práce nad tento rámec. Zejména judikatura podmiňovala nelegální práci soustavností jejího výkonu. To však Novela mění, když nově explicitně v novelizovaném ustanovení § 5 písm. e) ke stávajícímu výše citovanému znění doplňuje, že: *„pro posouzení toho, zda se jedná o nelegální práci, není podstatná délka výkonu této práce.“*

Potírání nelegálního zaměstnávání

Novela počítá s přísnějším postihováním nelegálního zaměstnávání, zastřené zprostředkování zaměstnání a umožnění zastřené zprostředkování zaměstnání. Orgány inspekce práce mohou nově uložit trest zákazu činnosti až na 2 roky a mohou tak efektivněji sankcionovat rozsáhle páchaní přestupků v oblasti zaměstnanosti.[3]

Rozšířil se rovněž výčet důvodů, pro které nedojde k zařazení volného pracovního místa do evidence volných pracovních míst obsaditelných držitelé zaměstnanecké karty nebo modré karty, když s účinností Novelu nedojde k zařazení volného pracovního místa zaměstnavatele do evidence, pokud byla zaměstnavateli v posledních 4 měsících uložena pravomocně pokuta za umožnění výkonu nelegální práce, za zastřené zprostředkování zaměstnání nebo za umožnění výkonu zastřené zprostředkování zaměstnání.[4] Stejná sankce čeká také na zaměstnavatele, kterému byla Státním úřadem inspekce práce nebo oblastním inspektorátem práce jako kontrolované osobě v období posledních 4 měsíců pravomocně uložena pokuta vyšší než 50 000 Kč za neposkytnutí součinnosti při kontrole.[5]

Současně Novela zákona o zaměstnanosti rozšířila ručení za úhradu pokuty za přestupek jako je umožnění výkonu nelegální práce, zastřené zprostředkování zaměstnání nebo výkon zastřeného zprostředkování zaměstnání tak, aby zamezila obcházení prostřednictvím subdodavatelů.[6]

Agenturní zaměstnávání

Novela zvyšuje tlak na to, aby zprostředkování zaměstnání vykonávaly jen seriózní subjekty, a tak zvyšuje kauci pro agentury práce z dosavadních 500 tisíc Kč na 1 milion Kč.[7] Současně musí agentury práce prokazovat svou bezdlužnost nejen při podání žádosti o zprostředkování zaměstnání, ale nově i v průběhu platnosti vydaného povolení jednou za 6 měsíců.[8] Zpřísnění doznaly i požadavky na odbornou praxi odpovědného zástupce agentury práce. Odbornou praxí se nově rozumí: „*soustavný osobní výkon činnosti v oblasti zprostředkování zaměstnání nebo v oboru, pro který má být zprostředkování zaměstnání povoleno, fyzickou osobou v rozsahu nejméně 20 hodin týdně.*“ Přičemž: „*Odbornou praxí je fyzická osoba povinná získat v době 10 let bezprostředně předcházejících podání žádosti o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání.*“[9]

Zásadní novinkou je i to, že nově spravuje povolení ke zprostředkování zaměstnání Ministerstvo práce a sociálních věcí namísto generálního ředitelství Úřadu práce.[10]

Cíl zákonodárce „efektivněji bojovat s různými formami nelegálního zaměstnávání“ se projevil i v oblasti zprostředkování zaměstnání, když je nově explicitně uvedeno umožnění nelegální práce, zastřené zprostředkování zaměstnání nebo umožnění zastřeného zprostředkování zaměstnání spolu s porušením zákazu diskriminace a opakovaným neposkytováním součinnosti při kontrole ze strany inspekce práce jako jeden z důvodů pro odejmutí povolení ke zprostředkování zaměstnání.[11]

Změny od 1. července 2024 – zaměstnávání cizinců

Novela zákona o zaměstnanosti má dělenou účinnost, a tak se některé její změny v oblasti zaměstnanosti projeví až od 1. července 2024. Tou zřejmě nejzásadnější bude zrušení testu trhu práce pro zaměstnanecké karty.

V současné době, pokud hodlá zaměstnavatel zaměstnávat cizince, tak je povinen oznámit volné místo úřadu práce. Ten následně provádí tzv. test trhu práce, při kterém úřad práce zjišťuje, zdali nelze obsadit volnou pracovní pozici občanem ČR. Úřad práce tento test provádí po dobu 10 až 30 dní.

Od 1. července 2024 však postačí, pokud zaměstnavatel, který má v úmyslu zaměstnávat cizince, pouze oznámí své volné místo. Nebude tedy nadále povinen čekat po dobu 10 až 30 dní na to, zdali úřad práce nenajde jiného vhodného kandidáta mezi občany ČR v rámci testu trhu práce. Zaměstnávání cizinců by tak mohlo být od 1. července 2024 zase o kousek snazší.

Závěrem

Novela s účinností od 1. ledna 2024 upravuje definici „nelegální práce“, mění podmínky agenturního zaměstnávání a od 1. července 2024 podmínky pro zaměstnávání cizinců. Cílem předmětné Novelu zákona o zaměstnanosti je mimo jiné předcházet nelegálnímu zaměstnávání a efektivněji sankcionovat jeho různé formy. To, zdali tohoto cíle Novela dosáhne, ukáže už jen praxe.

Martin Pešl

Weinhold Legal

Weinhold Legal, s.r.o. advokátní kancelář

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333
Fax: +420 225 385 444
e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] Odkaz na sněmovní tisk dostupný >>> zde.

[2] § 5 písm. e) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném do 31. prosince 2023.

[3] § 139 odst. 4 a § 140 odst. 5 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

[4] § 37a odst. 8 písm. a) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

[5] § 37a odst. 8 písm. e) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

[6] § 141a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

[7] § 60b zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

[8] § 60 odst. 14 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

[9] § 60 odst. 8 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

[10] § 60 a násl. zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

[11] § 63 odst. 2 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. ledna 2024.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

 Martin Pešl (Weinhold Legal)

 12. 1. 2024